

Norweska Daleka Północ – klucz do obrony północnej flanki NATO

Piotr Szymański

Północna flanka NATO odgrywa coraz większą rolę w bezpieczeństwie obszaru euroatlantyckiego. Siły rosyjskie zgromadzone w Północnym Okręgu Wojskowym stanowią nie tylko zagrożenie konwencjonalne dla Norwegii, lecz także nuklearne dla całego NATO, w tym USA i Kanady ze względu na okręty podwodne z międzykontynentalnymi pociskami balistycznymi przenoszącymi głowice jądrowe. FR konsekwentnie zwiększa swą obecność wojskową w Arktyce i aktywność militarną wzdłuż granic Norwegii. Odstraszanie Rosji na obszarze Dalekiej Północy, w coraz ściślejszej współpracy z sojusznikami, jest więc kluczowym zadaniem norweskich sił zbrojnych. Oslo stopniowo rezygnuje z zimnowojennych ograniczeń w sferze obronności, intensyfikując kooperację wojskową z USA, co wywołuje w kraju kontrowersje polityczne. Z perspektywy Stanów Zjednoczonych północna flanka NATO to coraz ważniejszy obszar powstrzymywania Moskwy. Dlatego też podpisały z Norwegią uzupełniające porozumienie o współpracy wojskowej, dające amerykańskiemu wojsku dostęp do tamtejszej infrastruktury militarnej.

Wyzwania na północnej flance Sojuszu

Północna flanka NATO rozciąga się od przejść morskich między Grenlandią, Islandią i Wielką Brytanią po Ocean Arktyczny. Jej większą część stanowią norweskie terytoria i obszary morskie w Arktyce, czyli Daleka Północ. Obejmuje ona północne regiony Norwegii (Nordland oraz Troms og Finnmark), archipelag Svalbard, wyspę Jan Mayen i wody między Morzem Grenlandzkim a Morzem Peczorskim.

W przypadku konfliktu FR–NATO obszar ten stałby się teatrem działań wojennych ze względu na zdolności konwencjonalne i nuklearne rosyjskiej Floty Północnej. Oslo z coraz większym niepokojem przygląda się militaryzacji rosyjskiej Arktyki oraz podwyższonej aktywności tamtejszej marynarki i sił powietrznych wzdłuż norweskich wybrzeży. W ostatnich latach rosyjskie manewry na Dalekiej Północy obejmowały strzelania morskie w norweskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, wzmożenie operacji podwodnych, walkę radioelektroniczną (zagłuszanie GPS w trakcie ćwiczeń NATO Trident Juncture 2018) czy symulowanie ataków powietrznych na cele w Norwegii¹. FR wznowiła loty bombowców

¹ T. Nilsen, *Russian bombers simulated an attack against this radar on Norway's Barents Sea coast*, *The Barents Observer*, 5.03.2018, thebarentsobserver.com; *Idem*, *11 Russian fighter jets made mock attack on Norwegian Arctic radar*, *ibidem*, 12.02.2019.

strategicznych na północnej flance Sojuszu w 2007 r., a od 2014 r. rośnie liczba jej samolotów przechwyconych przez norweskie myśliwce dyżurne QRA. Wyżej wymienione działania składają się na powrót Moskwy do ofensywno-defensywnej koncepcji obrony „bastionu” na Morzu Barentsa, czyli osłony strategicznych sił Floty Północnej (atomowych okrętów podwodnych z międzykontynentalnymi pociskami balistycznymi uzbrojonymi w głowice jądrowe). Rosyjskie ćwiczenia pokazują, że wysunięta obrona dostępu do „bastionu” rozciągałaby się daleko poza ten akwen – na Morze Norweskie i północną Norwegię². Zdolności podwodne i antydostępowe Floty Północnej (systemy obrony powietrznej S-400 i przeciwokrętowe Bastion, pociski manewrujące Kalibr i Ch-101/102) mogą ograniczyć możliwości USA w zakresie projekcji siły do Europy i Norwegii przez przejścia morskie pomiędzy Grenlandią, Islandią i Wielką Brytanią (GIUK)³.

W czasie pokoju na północnej flance istnieje z kolei ryzyko rosyjskich działań dywersyjnych wymierzonych w Norwegię. Daleka Północ

” Do wywołania kryzysu hybrydowego na Dalekiej Północy Rosjanie mogliby wykorzystać zdemilitaryzowany i zneutralizowany archipelag Svalbard.

ma dla niej istotne znaczenie gospodarcze, zlokalizowane są tam bowiem bogate złoża naftowo-gazowe oraz łowiska⁴. Oslo nie wyklucza regionalnych napięć, w czasie których FR testowałaby odpowiedź NATO i Norwegii na działania hybrydowe, czego namiastką był kryzys migracyjny na granicy norwesko-rosyjskiej w 2015 r.⁵ Do operacji hybrydowej na Dalekiej Północy Rosjanie mogliby też wykorzystać zdemilitaryzowany i zneutralizowany archipelag Svalbard – część Królestwa Norwegii. Status wód wokół Svalbardu jest przedmiotem sporów między Oslo a Moskwą (ale też UE), co niesie ze sobą konsekwencje dla rybołówstwa i eksploatacji surowców. Rosja nie uznaje szczególnych praw Norwegii na szelfie wokół wysp. W lutym 2020 r. na stulecie traktatu svalbardzkiego Kreml oskarżył ją o naruszanie interesów FR i wezwał do dwustronnych konsultacji na temat archipelagu⁶.

Norwegia: ograniczanie polityki samoograniczeń

W związku z działaniami Rosji Norwegia od kilku lat stopniowo odchodzi od samoograniczeń narzuconych siłom zbrojnym – własnym i państw NATO – w czasie zimnej wojny, których celem było zmniejszanie napięć w Europie Północnej. Wykluczały one rozmieszczanie broni jądrowej i baz sojuszniczych w Norwegii oraz przeprowadzanie manewrów w północnych regionach graniczących ze Związkiem Radzieckim. Ponadto Oslo rozwijało dwustronną współpracę z ZSRR/Rosją w obszarach rybołówstwa, kontaktów transgranicznych, eksploatacji surowców, a nawet ćwiczeń wojskowych. Zmiany wprowadzone przez centroprawicowy rząd Erny Solberg po aneksji Krymu objęły zgodę na rotacyjną obecność piechoty morskiej USA w środkowej Norwegii w latach 2017–2020 oraz organizowanie krajowych i wielonarodowych ćwiczeń na Dalekiej Północy⁷. Obronę północnej części kraju zakładał scenariusz zimowych wielonarodowych manewrów Cold Response 2020 (zostały odwołane w związku z pandemią). Na kierunku arktycznym kolejna ich edycja, w której ma wziąć udział ok. 40 tys. żołnierzy,

² *Unified Effort*, Ministerstwo Obrony Królestwa Norwegii, 2015, regjeringen.no.

³ R. Allport, *Fire and Ice. A New Maritime Strategy for NATO's Northern Flank*, Human Security Centre, grudzień 2018, hscentre.org.

⁴ W przyszłości norweskie obszary morskie w Arktyce mogą odgrywać większą rolę w handlu, gdyż przebiegają przez nie perspektywiczne szlaki. J. Gotkowska, *Norweski sposób na Rosję. Polityka obronna Norwegii – wnioski dla regionu Morza Bałtyckiego*, OSW, Warszawa 2014, osw.waw.pl.

⁵ P. Szymański, P. Żochowski, W. Rodkiewicz, *Wymuszanie współpracy: fińsko-rosyjski kryzys migracyjny*, OSW, 6.04.2016, osw.waw.pl.

⁶ Dalsze zarzuty dotyczą: przyjęcia przez Norwegię nowych regulacji środowiskowych na Svalbardzie, które w ocenie Rosji godzą w jej interesy gospodarcze; braku zgody na użytkowanie lądowiska i śmigłowca; faworyzowania rozwoju Longyearbyen kosztem rosyjskiego Barentsburga. Zob. A. Staalesen, *Norway's celebration of Svalbard Treaty was followed by ardent and coordinated response from Moscow media*, The Barents Observer, 2.07.2020, thebarentsobserver.com.

⁷ J. Gotkowska, *Amerykańscy marines w północnej Norwegii*, OSW, 20.06.2018, osw.waw.pl.

odbędzie się w 2022 r.⁸ Skupienie się na tym obszarze widoczne jest też w aktywności morskiej. We wrześniu 2020 r. grupa okrętów z Wielkiej Brytanii, USA i Norwegii operowała w wyłącznej strefie ekonomicznej Rosji przy Półwyspie Rybackim, demonstrując zdolność do zapewnienia wolności żegluga na Morzu Barentsa⁹. Dla norweskiej marynarki wojennej były to pierwsze w historii działania tak blisko terytorium FR. Za granicę ćwiczeń narodowych Oslo uznawało 28. południk długości geograficznej wschodniej (wschodni Finnmark), a sojusznicznych – 24. południk (zachodni Finnmark).

Przyjmowanie rotacyjnych sił USA w kraju i przesuwanie manewrów coraz bliżej granic Rosji jest przez część komentatorów i norweską lewicę postrzegane jako kontro-

Przyjmowanie sił USA i przesuwanie ćwiczeń coraz bliżej granic Rosji jest przez część komentatorów i norweską lewicę postrzegane jako przekreślenie polityki samoograniczeń w obszarze obronności.

wersyjne i de facto przekreślające politykę samoograniczeń w obszarze obronności. Na tym tle pojawiają się wezwania do zdecydowanego zwiększenia wydatków obronnych, by zmniejszyć zależność od Stanów Zjednoczonych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, czy powrotu do dialogu i budowy zaufania w stosunkach z FR¹⁰. Przeciwnicy zacieśniania współpracy z USA argumentują, że jest ona postrzegana przez Kreml jako bezpośrednie zagrożenie dla Floty Północnej oraz że Oslo zawęży pole swojego manewru politycznego, stając się zakładnikiem rywalizacji Waszyngtonu i Moskwy. Pogodzenie wspierania działań Amerykanów i NATO na Dalekiej Północy z dążeniem, by obszar ten pozostał wolny od napięć międzynarodowych, będzie jednym z głównych dylematów krajowej polityki bezpieczeństwa w rozpoczynającej się dekadzie.

Niezależnie od tych problemów większość norweskich decydentów i partii politycznych jest świadoma, że państwo to nie byłoby w stanie samodzielnie bronić swojego terytorium. Dlatego kluczowe miejsce w jego kulturze strategicznej zajmują odstraszenie i obrona zbiorowa w NATO (Oslo zabiega o wzmocnienie morskiego komponentu Sojuszu) oraz współpraca z najbliższymi sojusznikami, głównie USA i Wielką Brytanią¹¹. Norwegia traktuje Stany Zjednoczone jako gwaranta swojego bezpieczeństwa, nie widząc alternatywy dla rozwijanej od dziesięcioleci dwustronnej kooperacji. Zależy jej więc na widocznej obecności sił USA. Wiele wskazuje, że Oslo będzie dążyć do wykorzystania rosnącego zainteresowania Waszyngtonu obszarem Arktyki do dalszego rozwijania owej bilateralnej współpracy¹². Zacieśnia też relacje z Londynem w zakresie zwalczania okrętów podwodnych z wykorzystaniem samolotów P-8 i ćwiczeń piechoty morskiej. Norweskie siły zbrojne współtworzą Połączone Siły Ekspedycyjne (JEF) pod brytyjską egidą. Na terytorium kraju regularnie szkolą się także holenderscy marines. Holandia i Wielka Brytania zainteresowane są zmagazynowaniem uzbrojenia i sprzętu dla piechoty morskiej w bazie Olavsvern na Dalekiej Północy¹³. Wśród ważnych kierunków współpracy wojskowej Oslo wymienia także Niemcy, Szwecję i Finlandię.

USA na Dalekiej Północy

W ostatnich latach Stany Zjednoczone wzmocniły obecność militarną na Dalekiej Północy w ramach polityki powstrzymywania Rosji w Arktyce. W latach 2019–2021 tamtejszy resort obrony i poszczególne

⁸ *Facts about exercise Cold Response 2020, Siły Zbrojne Królestwa Norwegii, 2020*, za: evenes.kommune.no; T. Nilsen, *Norway to host biggest exercise inside Arctic Circle since Cold War*, The Barents Observer, 14.04.2021, thebarentsobserver.com.

⁹ T. Nilsen, *In a controversial move, Norway sails frigate into Russian economic zone together with U.K. and U.S. navy ships*, The Barents Observer, 8.09.2020, thebarentsobserver.com.

¹⁰ Więcej zob. T. Heier, *Norden som lavspenningsområde – hva kan Norge gjøre?*, Norges Fredsråd, wrzesień 2020, norgesfredsrad.no.

¹¹ Dla Oslo istotne było przetestowanie sojuszniczej operacji obrony Norwegii i północnej flanki podczas dużych natowskich ćwiczeń Trident Juncture 2018, w których uczestniczyło 50 tys. żołnierzy.

¹² F. Bakke-Jensen, *Norway's defense minister: We must ensure strategic stability in the High North*, Defense News, 11.01.2021, defensenews.com.

¹³ J. Falnes, *Nederlandsk styrke får bruke Olavsvern*, Forsvarets Forum, 23.11.2020, forsvaretsforum.no.

rodzaje sił zbrojnych przyjęły swoje strategie arktyczne. Wskazują one na znaczenie współdziałania z Norwegią w monitorowaniu północnego Atlantyku, ćwiczeń arktycznych i podnoszenia poziomu interoperacyjności wojsk obu państw¹⁴. W kwietniu br. Waszyngton i Oslo podpisały uzupełniające porozumienie o współpracy obronnej, aktualizujące poprzednie umowy dwustronne (ostatnia z 2009 r.) i NATO Status of Forces Agreement (SOFA, 1951)¹⁵. Szczegółowo określa ono kwestie związane z obecnością, szkoleniem i ćwiczeniami żołnierzy USA w Norwegii. Na jego mocy będą oni mogli korzystać z baz sił powietrznych w Rygge i Soli (południe kraju) oraz Evenes (na północy), a także marynarki wojennej w Ramsund (na północy). Celem umowy jest wzmocnienie kooperacji obu państw w sferze obrony powietrznej i patrolowania obszarów morskich oraz umożliwienie szybszego rozmieszczenia wojsk Stanów Zjednoczonych w Norwegii w razie potrzeby. Przeprowadzone tam natowskie ćwiczenia obrony zbiorowej Trident Juncture 2018, w których wzięło udział 20 tys. amerykańskich żołnierzy, dobitnie pokazały, że to siły USA odgrywałyby decydującą rolę w obronie północnej flanki.

Najważniejszą funkcję we współpracy militarnej obu krajów pełni ćwiczenia i szkolenia piechoty morskiej USA w Norwegii. Po aneksji Krymu zwiększono ilość zmagazynowanego tu sprzętu i uzbrojenia w ramach Marine Corps Prepositioning Program-Norway.

Obecnie jest to sprzęt dla ekspedycyjnej brygady piechoty morskiej z zapasami amunicji na 30 dni¹⁶. W 2017 r. Amerykanie rozmieścili w Norwegii rotacyjny kontyngent 330 marines. Rok później został on podwojony, a w 2020 r. uległ redukcji do zaledwie 20 żołnierzy, co wiąże się z reformą całego US Marine Corps (USMC)¹⁷. Podjęto wówczas decyzję o zastąpieniu sześciomiesięcznych rotacji kontyngentu okresowymi ćwiczeniami większej liczby marines. Zmiany te podsyły obawy Oslo dotyczące przyszłości zaangażowania wojskowego Stanów Zjednoczonych w Europie i Norwegii. Nowa koncepcja USMC zakłada bowiem, że formacja ta będzie w większym stopniu koncentrować się na Azji oraz zrezygnuje z czołgów i zdolności do dużych operacji desantowych. USMC nadal jednak dostrzega strategiczne znaczenie Norwegii, także w kontekście nowych zadań stawianych przed formacją, np. zwalczania okrętów podwodnych. W tym celu chce on tam stworzyć sieć dodatkowych „mobilnych baz” z odpowiednim sprzętem¹⁸.

Współpraca dwustronna obejmuje również siły powietrzne – ćwiczenia i szkolenia pilotów w ramach programu F-35. USA są strategicznym partnerem Norwegii i pozostałych państw nordyckich w organizacji największych europejskich ćwiczeń lotniczych Arctic Challenge, rozgrywanych na północy Półwyspu Skandynawskiego. Od lutego do kwietnia br. norweskie Ørland stało się tymczasową bazą dla amerykańskich bombowców B-1, które wykonywały loty z norweskimi F-35 i szereg misji treningowych na północno-wschodniej flance NATO, w tym w Polsce i krajach bałtyckich. Coraz częściej na Dalekiej Północy ćwiczą też marynarki wojenne obu państw. Region ten ma odgrywać ważną rolę w wymianie załóg i uzupełnianiu zapasów operujących w Arktyce atomowych okrętów podwodnych Stanów Zjednoczonych. Mimo lokalnych kontrowersji, w 2020 r. Norwegia zakończyła adaptację portu w Tromsø do przyjmowania sojusznicznych okrętów podwodnych. W sierpniu 2020 r. wynurzył się

¹⁴ Department of Defense's Arctic Strategy, Office of the Under Secretary of Defense for Policy, czerwiec 2019, defense.gov.

¹⁵ Norway signs Supplementary Defense Cooperation Agreement with the United States, Rząd Królestwa Norwegii, 16.04.2021, regjeringen.no.

¹⁶ Na brygadę składają się batalionowa grupa zadaniowa, batalion logistyczny i komponent wsparcia powietrznego. T.F. Hacker, Defense Primer: Department of Defense Pre-Positioned Materiel, Congressional Research Service, 9.12.2020, congress.gov.

¹⁷ A. Rognstrand, Fra 650 til rundt 20 US Marines i Norge mellom øvelser, Forsvarets Forum, 23.07.2020, forsvaretsforum.no.

¹⁸ D. Berger, Marines Will Help Fight Submarines, U.S. Naval Institute, listopad 2020, usni.org.

tam najnowocześniejszy atomowy okręt podwodny USA typu Seawolf¹⁹. Z kolei w Evenes powstanie amerykańska infrastruktura do obsługi samolotów P-8 US Navy. Pokazuje to, że chce ona wzmocnić zdolności wykrywania i zwalczania rosyjskich jednostek podwodnych na Dalekiej Północy²⁰. Duże znaczenie ma wreszcie bilateralna kooperacja wywiadowcza, skoncentrowana na monitorowaniu działań Floty Północnej. Norwegia określana jest mianem „oczu i uszu” NATO w regionie, co wynika z jej zdolności rozpoznawczo-obszernych na kierunku Morza Barentsa i Arktyki (okręty zwiadowcze i radar wywiadu wojskowego Globus III w Vardø).

Daleka Północ: priorytet sił zbrojnych Norwegii

Obrona Dalekiej Północy stała się priorytetem sił zbrojnych Norwegii (11,9 tys. żołnierzy zawodowych, 9,6 tys. poborowych i 39,1 tys. obrony terytorialnej). Obok rozbudowy własnego potencjału do działań na tym kierunku operacyjnym inwestują one w zdolność do przyjmowania sojuszniczego wsparcia w najdalej na północ wysuniętych regionach i zabezpieczania linii komunikacyjnych (morskich i lądowych z południa na północ kraju) oraz w interoperacyjność z sojusznikami²¹. Koncentracja na Arktyce widoczna jest nie tylko w planowaniu operacyjnym, lecz także w nowym długofalowym planie rozwoju krajowych sił zbrojnych na lata 2020–2028, przyjętym w grudniu 2020 r. Przewiduje on wzrost wydatków obronnych o 16,5 mld koron (ok. 2 mld dolarów), co oznacza utrzymanie trendu z ostatnich lat. W odpowiedzi na agresję Rosji na Ukrainę i wzrost jej aktywności militarnej na Dalekiej Północy od 2014 do 2020 r. Norwegia zwiększyła budżet obronny z 47 do 61 mld koron (z 5,8 do 8 mld dolarów), tj. z 1,5 do 2% PKB²². Mimo to opozycja i środowisko eksperckie krytykowały długofalowy plan za niewystarczający wzrost liczby żołnierzy czy nieuwzględnienie systemów obrony powietrznej dalekiego zasięgu, argumentując, że nie przyniesie on istotnego wzmocnienia zdolności wojskowych oraz nie zredukuje napięć związanych z podziałem wydatków na obronę terytorium i wciąż prowadzone operacje zagraniczne²³.

Po inwestycjach w poprzednich cyklach planistycznych w marynarce wojennej i siły powietrzne priorytetem Norwegii do 2028 r. będzie

” Obrona Dalekiej Północy stała się priorytetem Sił Zbrojnych Norwegii, które rozbudowują potencjał do działań na arktycznym kierunku operacyjnym.

wzmocnienie wojsk lądowych. Są one w dużej mierze rozwijane pod kątem działań arktycznych²⁴. Największym beneficjentem planu stanie się główny związek taktyczny armii – Brygada Północ – zlokalizowany w okręgu Troms og Finnmark (z wyjątkiem jedyne w pełni profesjonalizowanego ekspedycyjnego batalionu Telemark, który stacjonuje na południu kraju). Brygada ta zostanie rozbudowana o dodatkowy batalion bojowy. Ponadto Norwegia będzie kontynuować formowanie nowego batalionu w Porsangmoen, by wzmocnić granicę lądową z Rosją. Większość inwestycji przypadnie jednak na drugą połowę dekady, gdyż w najbliższych latach gros wydatków nadal pochłaniać będzie program F-35. Z perspektywy obrony Dalekiej Północy zwiększenie nakładów na armię jest nieodzowne.

¹⁹ T. Nilsen, *U.S. Navy's most advanced attack submarine surfaced outside Tromsø*, The Barents Observer, 25.08.2020, thebarentsobserver.com.

²⁰ P. Szymański, *USA–Norwegia: wzmocniona obecność wojskowa USA na północnej flance NATO*, OSW, 22.04.2021, osw.waw.pl.

²¹ T. Heier, *Norway's Military Strategy After the Cold War: Between Demise and Revival* [w:] J.H. Matlary, R. Johnson (red.), *Military Strategy in the Twenty-First Century: The Challenge for NATO*, Hurst, 2020, s. 433–453.

²² Rewitalizuje też swój system obrony totalnej, wzmacniając obronę cywilną i infrastrukturę krytyczną na Dalekiej Północy.

²³ Norwegia zreformowała siły zbrojne 20 lat temu – odeszła od modelu mobilizacyjnego na rzecz wzmocnienia wojsk operacyjnych. W latach 2000–2005 ich liczebność zmalała o jedną trzecią, a resort obrony coraz częściej poszukiwał oszczędności. Obecnie cztery najważniejsze operacje zagraniczne, w których uczestniczy Norwegia, mają miejsce w Afganistanie (NATO Resolute Support, 100 żołnierzy), Iraku, Katarze i Jordanii (amerykańska Operation Inherent Resolve, 130 żołnierzy), na Litwie (NATO eFP, 140 żołnierzy) oraz w Mali (ONZ MINUSMA, 85 żołnierzy). W pozostałych misjach uczestniczy łącznie 32 żołnierzy tego kraju.

²⁴ *Enighet om langtidsplanen for forsvarssektoren*, Rząd Królestwa Norwegii, 1.12.2020, regjeringen.no.

Wojska lądowe borykają się bowiem z niewystarczającą liczbą żołnierzy i niskim poziomem gotowości bojowej – mogą szybko zmobilizować jedynie batalionową grupę bojową²⁵. Wbrew nadziejom dowódców sił zbrojnych, które apelowało o zwiększenie środków na obronę o 25 mld koron, przyjęte ramy finansowe nie pozwolą na sformowanie drugiej brygady w środkowej i południowej części kraju.

Daleka Północ jest ważnym obszarem aktywności norweskiej marynarki wojennej i będącej jej częścią straży wybrzeża²⁶. Ich zadania w regionie to kontrolowanie wyłącznej strefy ekonomicznej, eskortowanie okrętów NATO oraz nadzór nad wodami między północą kraju, Wyspą Niedźwiedzią i archipelagiem Svalbard²⁷. To przez nie wiodą wyjścia Floty Północnej, w tym okrętów podwodnych, z Morza Barentsa na Morze Norweskie. Z perspektywy działań morskich na Dalekiej Północy kluczowy program modernizacyjny dotyczy zakupu nowych okrętów podwodnych, które zaczną wchodzić do służby w 2029 r. Norwegia będzie też inwestować w śmigłowce morskie wykorzystywane na Morzu Barentsa i jednostki dla straży wybrzeża. Korwety rakietowe typu Skjold zostaną wyposażone w dodatkowe pociski przeciwokrętowe dalekiego zasięgu NSM. Na potencjale marynarki wojennej ciążyą jednak braki kadrowe i utrata fregaty rakietowej w czasie ćwiczeń Trident Juncture 2018. Na Dalekiej Północy w monitorowaniu obszarów morskich i zwalczaniu jednostek podwodnych wspierają ją siły powietrzne. Od 2022 r. zadania te realizowane będą przez nowe samoloty patrolowe P-8. Norwegia będzie też inwestować w wojskowe środki łączności satelitarnej oraz systemy telekomunikacyjne i teleinformatyczne zlokalizowane w północnej części kraju.

---

²⁵ J. Gustafsson, *Norway* [w:] E. Hagström Frisell, K. Pallin (red.), *Western Military Capability in Northern Europe 2020. Part II: National Capabilities*, FOI, luty 2021, s. 27–38.

²⁶ Choć Norwegia zawiesiła większość współpracy wojskowej z Rosją, to nadal prowadzi ją w zakresie poszukiwań morskich i ratownictwa.

²⁷ R. Allers, P.S. Hilde, *Norway* [w:] T. Rostoks, G. Gavrilko, *Defence Policy and the Armed Forces in Times of Pandemic*, Fundacja Konrada Adenauera, Akademia Obrony Narodowej Łotwy, Ryga 2020, s. 179–191.

ANEKS

Tabela 1. Siły Zbrojne Królestwa Norwegii w liczbach, 2020 rok

	Wojska lądowe	Marynarka	Siły powietrzne	Obrona terytorialna
Liczebność (tys.)	8,2 (3,5 – zawodowi; 0,4 – cywile; 4,3 – poborowi)	4,5 (2,1 – zawodowi; 0,2 – cywile; 2,2 – poborowi)	4,2 (2,5 – zawodowi; 0,4 – cywile; 1,3 – poborowi)	40 (39,1 – ochotnicy; 0,4 – zawodowi; 0,02 – cywile; 0,4 – poborowi)
Procent budżetu obrony	19	19	23	4
Najważniejsze uzbrojenie i sprzęt	czołgi Leopard 2A4 (52)* wozy bojowe CV90 (144) haubicoarmaty K9 (24)	fregaty rakietowe typu Fridtjof Nansen (4)** kutry rakietowe typu Skjold (6)** okręty podwodne typu Ula (6) niszczyciele min typu Oksøy (2) trałowce typu Alta (2) kutry desantowe typu 90N (6) okręty straży wybrzeża (15)	samoloty F-35 (28) myśliwce F-16 (57)*** samoloty C-130J (4) samoloty P-3 (5) śmigłowce NH90 (11)**** śmigłowce AW101 (8) śmigłowce Bell 412 (8) NASAMS (3 baterie)	korzysta z leższego uzbrojenia i sprzętu wojsk lądowych

* Z czego mniej niż 40 w gotowości operacyjnej.

** Dysponują pociskami NSM.

*** Z czego około połowy zdolnych do latania. Norweskie F-16 zostaną wycofane ze służby w 2021 r.

**** Z 14 zamówionych. Program morskich śmigłowców jest znacznie opóźniony. Norwegia rozważa pozyskanie maszyn zastępczych.

Źródła: *Forsvaret i tall*, Siły Zbrojne Królestwa Norwegii, 14.04.2021, forsvaret.no; J. Gustafsson, *Norway*, op. cit.

Tabela 2. Wydatki obronne Norwegii w latach 2013–2020 według NATO

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mld dolarów	5,6	5,9	6,1	6,8	6,9	7,0	7,6	8,0
% PKB	1,5	1,55	1,59	1,74	1,72	1,73	1,86	2,0

Źródło: *Defence Expenditures of NATO Countries (2013–2020)*, NATO, 16.03.2021, nato.int.

Tabela 3. Długofalowy plan rozwoju Sił Zbrojnych Norwegii (2020–2028, wybrane aspekty)

Kategoria	Szczegóły	Ramy czasowe
1. Wzrost wydatków obronnych	o 27% (z 61 do 77,5 mld NOK)	2020–2028
2. Wzrost liczby żołnierzy	o 2,2 tys. zawodowych i 3 tys. poborowych	2020–2028
3. Dostawy samolotów F-35	pozostały 24 maszyny z 52 zamówionych	do 2025
4. Dostawy samolotów P-8	pięć maszyn	2022–2023
5. Rozbudowa Brygady Północ	sformowanie nowego batalionu piechoty zmechanizowanej, zakup dodatkowych wozów bojowych CV-9030 (do 3,5 mld koron)	od 2026
6. Wzmocnienie regionu Finnmarku	sformowanie wydzielonego batalionu	do 2025
7. Pozyskanie nowych czołgów	wymiana czołgów Leopard 2A4 (do 15 mld koron)	2025–2028
8. Pozyskanie artylerii dalekiego zasięgu	brak danych (do 2,5 mld koron)	2026–2028
9. Modernizacja NASAMS	nowe radary i pociski o wydłużonym zasięgu (do 4,325 mld koron)	2023–2029
10. Dostawy śmigłowców AW101	pozostało osiem maszyn z 16 zamówionych	do 2023

Kategoria	Szczegóły	Ramy czasowe
11. Pozyskanie nowych śmigłowców dla wojsk specjalnych	wymiana śmigłowców Bell 412 (do 7 mld koron)	2024–2029
12. Modernizacja fregat rakietowych typu Fridtjof Nansen	przedłużenie użytkowania okrętów (do 10 mld koron)	2024–2028
13. Projekt nowej generacji pocisków przeciwokrętowych NSM	realizowany wspólnie z Niemcami (do 6 mld koron)	2023–2028
14. Dostawy nowej wersji okrętów podwodnych typu 212A	zastąpienie okrętów podwodnych typu Ula czterema nowymi jednostkami (do 45 mld koron)	2029–2035
15. Dostawy okrętów patrolowych typu Jan Mayen dla straży wybrzeża	zastąpienie okrętów typu Nordkapp trzema nowymi jednostkami	2022–2024
16. Inwestycje w obronę w cyberprzestrzeni	nowy system dowodzenia, kierowania i informacji C2IS (do 6,5 mld koron)	2022–2028

Źródło: *Framtidige anskaffelser til forsvarssektoren (FAF) 2021–2028*, Rząd Królestwa Norwegii, 22.04.2021, regjeringen.no.